

Kan mediene publisere fotografier i nyhetssaker uten samtykke fra rettighetshaver, og uten å betale vederlag?

I 2020 publiserte VG flere kritiske nyhetssaker om advokatfirmaet Rogstad. For å illustrere reportasjene publiserte VG fotografier fra Rogstads nettside og en Facebook-side der firmaets daglige leder poserte bak en Lamborghini. I april 2020 saksøkte Rogstad VG og krevde erstatning for brudd på opphavsretten til fotografiene. VG fikk medhold i Oslo tingrett (TOSLO-2020-64392). Rogstad anket dommen. Anken ble forkastet ved Borgarting lagmannsretts dom av 22. september 2021 (LB-2020-164203).

Spørsmålet for lagmannsretten var om VG kunne offentliggjøre fotografiene uten samtykke fra rettighetshaver, og om dette i tilfelle utløste et krav på vederlag eller erstatning.

Gjengivelse av opphavsrettsbeskyttede verk og fotografier krever som hovedregel samtykke fra rettighetshaver som fastsatt i åndsverkloven § 3 og § 23. Det er imidlertid flere unntak fra denne hovedregelen. Åndsverkloven § 29 åpner for sitater fra offentliggjorte verk og fotografier, uten samtykke fra rettighetshaver og uten rett til erstatning. Videre tillater § 36 gjengivelse av offentlige verk og fotografier av media i forbindelse med rapportering av en "dagshending", uten samtykke fra rettighetshaver, mot vederlag. Lagmannsretten måtte derfor vurdere om § 29 eller § 36 kunne anvendes.

Lagmannsretten slo fast at VGs bruk av fotografiene var utenfor rammen av § 36, da VGs nyhetssaker ikke knytter seg til en "dagshending" Videre uttalte retten at selv om rekkevidden av § 29 og § 36 er overlappende, er bestemmelsene uavhengige av hverandre. Vederlagsregelen i § 36 begrenser derfor ikke anvendelsen av sitatretten i § 29. Retten fant at VGs bruk av fotografiene var tillatt etter § 29 og ga ikke Rogstad rett til erstatning.

Det er fire sentrale punkter fra lagmannsrettens avgjørelse som er relevante for mediens rett til å publisere fotografier i nyhetssaker uten samtykke fra eller kompensasjon til rettighetshaver.

For det første slår lagmannsretten fast prinsippet om at opphavsrettslovgivningen ikke skal begrense den grunnleggende retten til ytringsfrihet etter Grunnloven § 100 og Den europeiske menneskerettskonvensjon art. 10. Dette er også klart fastslått i forarbeidene til åndsverkloven av 2018, men ikke tidligere prøvd av norske domstoler. Retten anvender dette prinsippet ved tolkning av unntaket som er angitt i § 29 fra rettighetshavernes enerett i § 23. Lagmannsrettens avgjørelse innebærer at retten til å sitere et fotografisk verk eller fotografi etter § 29, og omfanget av andre unntak fra opphavsrettens eneretter, må fastlegges i tråd med ytrings- og informasjonsfriheten.

For det andre stadfester dommen at retten til å sitere et fotografisk verk eller fotografi i henhold til § 29 omfatter hele fotografiet, ikke bare utsnitt fra dette.

For det tredje er § 29 om sitater av fotografiske verk eller fotografier, og § 36 om reproduksjoner av fotografiske verk eller fotografier i forbindelse med omtale av en ”dagshending”, uavhengige unntak fra rettighetshavernes enerett i § 3 og § 23. Unntaket i § 36 er ikke en spesialbestemmelse til § 29 og begrenser derfor ikke rekkevidden av § 29.

Avgjørelsen er ikke rettskraftig, men vil kunne ha betydning særlig innen området for gravejournalistikk og undersøkende journalistikk. Bruk av sitatretten i § 29 krever at saken har sterk offentlig interesse, og ellers at sitatet skjer i samsvar med god skikk og bare så langt formålet tilsier det.

Halvard Helle
Partner

M: +47 934 42 410
halvard.helle@schjodt.com

Jenny Nondal
Associate

M: +47 970 37 010
jenny.nondal@schjodt.com